

Hoezo maatschappelijk verantwoord?

Een cliënt die clusterbommen fabriceert, grijnzen op het verkeerde moment: NautaDutilh hield een seminar over 'maatschappelijk verantwoorde advocatuur'.

Foto: Roland Brokke

Als men écht goed doet, mag men daar van Italianer wel een beetje over opscheppen. 'Alle grote kantoren hebben de laatste tijd Advocaten voor Advocaten benaderd, ze willen geld en inspanningen leveren. Als bestuurslid van Advocaten voor Advocaten kan ik u zeggen: aan de ontvangende kant interesseren de motieven je geen steek.'

Trudeke Sillevs Smitt

'Het verhoor van rechter Schalken in de zaak Wilders kon ik niet aanzien. Had men een ander doel dan een rechter te beschadigen die de moed had gehad te beslissen dat Wilders moest worden vervolgd? Moszkowicz was partijdig, zoals het hoort, maar hier werd een grens overschreden, dit was niet meer respectvol maar vernederend.' Aldus strafadvocaat en hoogleraar Taru Spronken op het seminar over 'maatschappelijk verantwoorde advocatuur'.

Advocaten moeten respectvol zijn en dat hoeft niet in strijd te zijn met de partijdigheid die nodig is om een burger bij te staan, zegt Spronken. 'Die partijdigheid staat wel haaks op het belang van de samenleving. Dat belangenconflict moet als legitiem worden erkend. In de politiek is dat nu niet het geval – met als gevolg dat de advocatuur aan de ketting moet.'

Flierefluiter

Volgens de Amsterdamse deken Germ Kemper kan de advocaat die zijn cliënt op vormfouten vrij krijgt maar één fout begaan: erbij grijnzen. 'Hij is ook burger, die zich zorgen maakt over maatschappelijke onwenselijkheid. Daarover kun je publiceren in een vakblad. Maar niet over de rug van de individuele cliënt.' Geen 'publieke verantwoordelijkheid' als kernwaarde dus. 'Maar dat betekent niet dat de

advocaat een flierefluiter mag zijn die zich nergens wat van aantrekt. Neem de vraag of advocaten zich rekenschap moeten geven van de rol die zij in de aanloop naar de kredietcrisis hebben gespeeld. of Nina Brink die het zich financieel kan veroorloven een journalist dood te procederen – het zijn onderwerpen waarin aspecten van maatschappelijke verantwoordelijkheid een rol spelen.'

Partijdigheid is goed, maar hoe geef je daar invulling aan? Kemper: 'Een buitengewoon impopulaire cliënt of een niet al te kansrijke zaak nemen we liever niet aan. En sommige advocaten treden alleen op voor bijvoorbeeld krakers of grote ondernemingen. Maar hoe meer we ons beperken, hoe meer de maatschappij ons met die cliënt identificeert. Dat knaagt aan de onafhankelijkheid.'

Van strafadvocaat Joost Italianer – zelf partner bij NautaDutilh – mogen de grote kantoren juist wat meer letten op het 'morele profiel' van hun cliënten: 'Wil je optreden voor een fabriek die clusterbommen maakt? Of voor Assad, twee jaar geleden? Ik ken geen voorbeelden – ze zullen er ongetwijfeld wel zijn – waarin een groot kantoor zich die vraag stelde. En als ik de websites mag geloven spelen grote kantoren een voortrekkersrol bij het oplossen van sociale problemen. Stagiaires krijgen alle ruimte op te komen voor de zwakkeren. Is dat window dressing of werkelijkheid?'

Dictatuur

Zuiverheid van motieven: als het gaat om de landelijke Orde wel degelijk van belang. Deken Jan Loorbach zat op 26 november nog bij het televisieprogramma *Radar* uit te leggen dat het verzet van de Orde tegen de verhoging van griffierechten niet is ingegeven door eigenbelang, maar door het belang van toekomstige rechtzoekenden. Net als de bezwaren tegen het toezichtsvoorstel van het kabinet: 'Het maatschappelijk vertrouwen is veel meer gediend met de plannen van de Orde.' Loorbach ziet dat ook in het buitenland de onafhankelijkheid in gevaar is: 'In Engeland en Wales kan een warenhuis tegenwoordig in een hoekje een advocatenkantoor beginnen dat rechtstreeks ondergeschikt is aan de directie. En in zwakke eurolanden als Ierland gaan regelgevende bevoegdheid en toezicht naar civil servants. Eerst eten, dan moraal.'

In dat licht viel ook de waarschuwing van slotspreker Floris Bannier te vatten. 'De burger staat tegenover de overheid op achterstand. Als er geen onafhankelijke advocaat is, dreigt machtsmisbruik en willekeur. Dictatuur kan ook ontstaan op een volstrekt legitieme democratische manier. Het zal niet zo gauw gebeuren – maar laten we de deur niet op een kier zetten.'

De aanleiding voor het symposium was het afscheid van Floris Bannier, na 45 jaar advocatuur. In het komende nummer, bij zijn afscheidscollage als hoogleraar Advocatuur, in dit blad een portret van hem.